

ELS NOSTRES JOVES (IX)

EL DIFÍCIL CAMÍ DE L'EMANCIPACIÓ

L' actual crisi socioeconòmica que ens afecta a (quasi) tots, sembla ser més dura i de més difícil sortida per als joves, un dels col·lectius amb major intensitat de pèrdua d'ocupació i que presenta greus dificultats d'inserció en el mercat de treball.

A més, a la nostra comunitat la situació és encara més preocupant, ateses les altes xifres d'abandonament i fracàs escolars, l'escassa formació d'una part important dels joves i l'enfonsament d'un model econòmic basat en mà d'obra intensiva i de baixa qualificació, on la facilitat per trobar feina i les poques restriccions creditícies per part de les entitats financeres oferien majors oportunitats d'emancipació que a la resta de l'estat espanyol.

Precisament, aquest número de Quaderns Gadeso, actualització del número 243, està dedicat a analitzar els factors que determinen els processos d'emancipació dels joves de 16 a 29 anys de les nostres illes, entesa aquesta com un pas cap a la vida adulta, on s'hi barregen les nocions de maduresa, responsabilitat i independència, i diverses referències a la identitat, la família o la professió. Així doncs, a més d'una fotografia de la població jove a Balears, es tractaran temes com la formació o el mercat de treball.

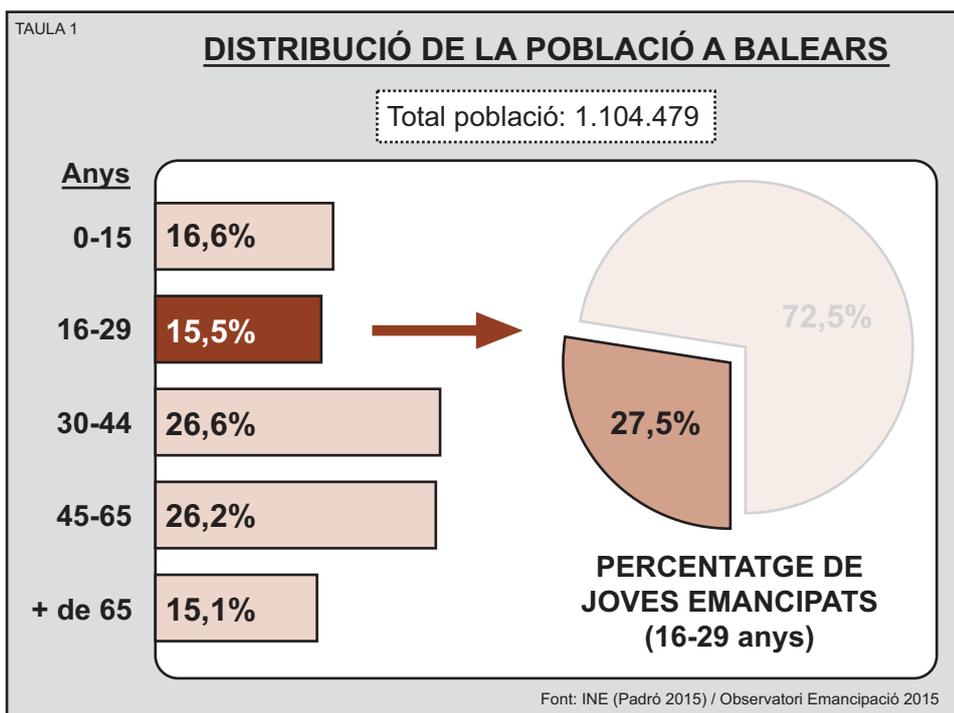
Per últim, també hem volgut demanar als nostres joves quins són els problemes que més els afecten i la disposició a la mobilitat que tenen per tal d'assolir el seu objectiu més preuat (i imprescindible per assolir l'emancipació): un lloc de feina.

La majoria dels experts consideren la **joventut** com un procés singular d'individualització que s'estructura en referència a normes i configuracions socials definides; és a dir, es veu com una etapa marcada per canvis profunds que configuren la personalitat del jove i que ha de culminar en l'adulthood, un concepte sempre difícil de definir.

Nosaltres consideram que els **principals vectors** que defineixen i determinen l'emancipació dels joves són quatre: els **sistemes educatius** i la seva relació amb el **mercat de treball**, l'**autonomia residencial**, les **cultures familiars** i les **polítiques públiques**. Com ja hem dit abans, en aquest número de la nostra revista ens centrarem en la **formació** dels nostres joves i en la seva inserció en el **mercat laboral**.

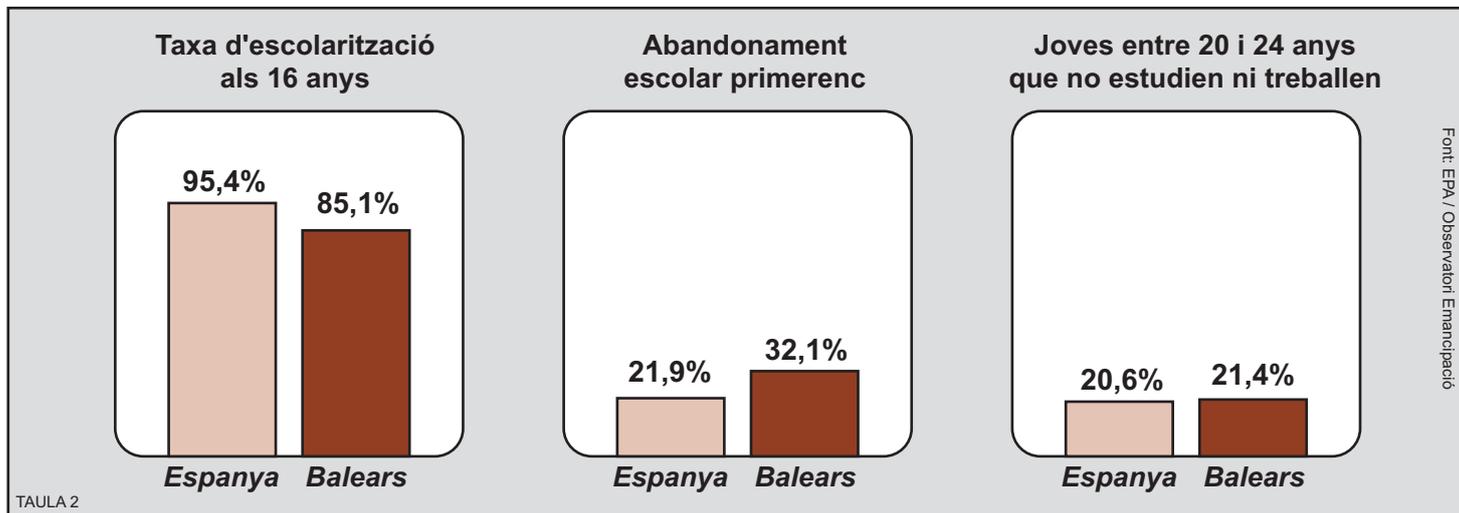
A tall de primera radiografia, a la taula número 1 s'hi reflecteixen les últimes xifres de **població a les Balears**. Com es pot comprovar, actualment a les illes es supera amb escreix el milió d'habitants, dels quals un 15,5% té una edat compresa **entre els 16 i els 29 anys** (col·lectiu objecte d'aquest Quadern). Això suposa que a la nostra comunitat hi ha més de 170.000 persones amb expectatives, itineraris i problemes específics a les que, des del nostre punt de vista, no s'ha donat mai la importància necessària per part de les administracions públiques.

També es pot veure com un **27,5% d'aquests joves estan emancipats**, taxa que, encara que hagi disminuït cinc punts respecte l'anterior investigació, és de les més altes de l'estat (un dels països europeus amb menor taxa de joves emancipats).

FORMACIÓ: MILLORA INSUFICIENT

La tradicional facilitat per trobar feina a la nostra comunitat va provocar que molts de joves abandonassin els seus estudis per entrar en el mercat laboral. No obstant, avui aquest model ha entrat en crisi, i ens trobam amb un volum molt considerable de joves sense formació. En qualsevol cas, val a dir que la crisi pareix haver romput aquesta tendència negativa i ha propiciat el retorn d'un nombre important de joves al sistema educatiu.

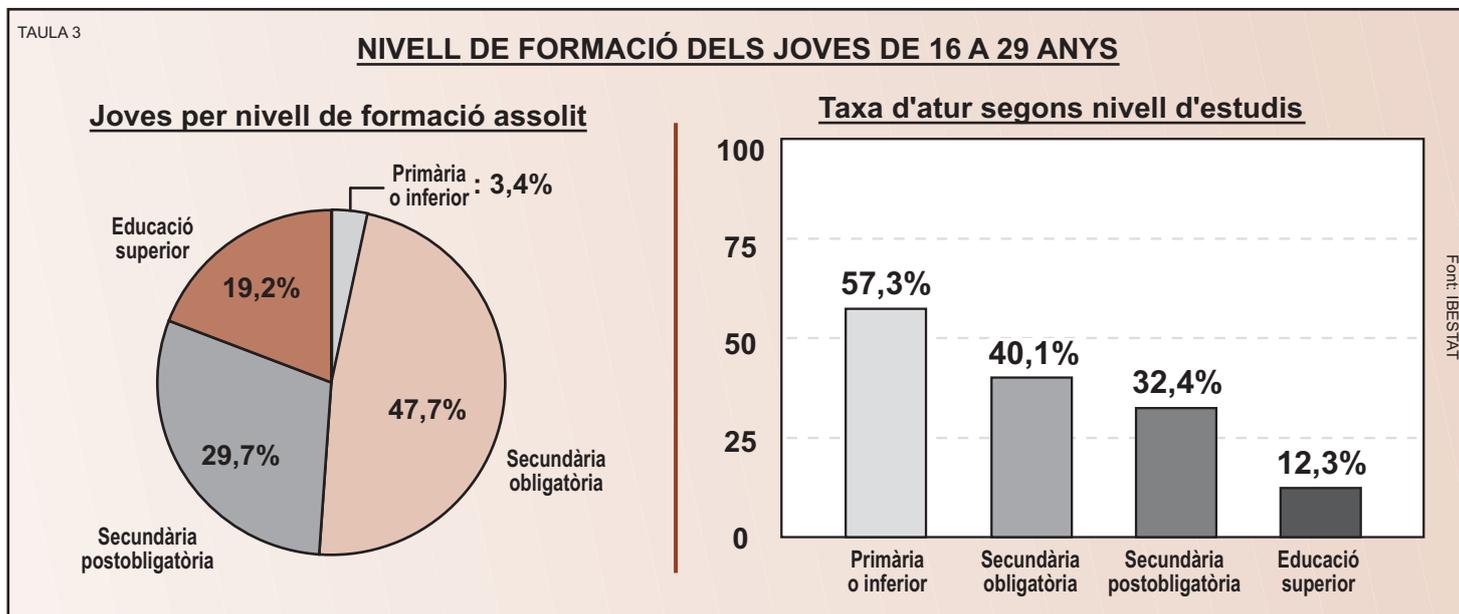

Ja fa molts d'anys que la nostra comunitat presenta unes de les xifres més negatives del país en matèria d'educació. Com es pot veure a la taula 2, la **taxa d'escolarització** als 16 anys és deu punts inferior a l'espanyola i, encara més preocupant, el volum d'**abandonament escolar** primerenc a les illes es situa en el 32,1%. Tot i la clara negativitat d'aquesta dada, pareix que la mala tendència observada durant els darrers anys s'ha romput, probablement degut a la crisi i a la presa de consciència de que sense formació és cada cop més difícil obtenir un treball estable.

Per últim, volem destacar que a Balears hi ha un 21,4% de joves entre 20 i 24 anys, que **no estudien ni treballen**. Aquests "ni-nis", normalment sense formació, tendran una especial dificultat per accedir al mercat laboral.

La taula inferior ens mostra la distribució percentual dels joves de 16 a 29 anys segons sigui la seva **formació**. Com es pot veure, quasi la meitat ha acabat l'**educació secundària obligatòria**, enfront del 30% que ha superat la **secundària postobligatòria**. Els que han assolit un nivell d'**educació superior** han disminuït lleugerament en relació a l'anterior investigació.

També és interessant comprovar com hi ha una **relació entre el nivell d'estudis que es té i la taxa d'atur**. Així doncs, si bé un títol d'educació superior no garanteix un lloc de feina (i manco que es correspongui amb el nivell de formació), sí atorga més possibilitats d'inserir-se dins el mercat laboral, com queda palès a la taula inferior, on el percentatge de joves aturats amb escassa formació és supera amb escreix el dels que tenen formació superior.

EL TREBALL, PRINCIPAL PREOCUPACIÓ

Un dels principals mètodes per polsar l'opinió dels ciutadans i ciutadanes és analitzar les seves principals preocupacions; per aquest motiu, hem demanat als joves de les illes quins són els problemes que més els afecten. A més, també hem volgut esbrinar el percentatge del seu sou que han de destinar a adquirir un habitatge en propietat i fins a quin punt estan disposats a desplaçar-se dels seus llocs de residència per intentar obtenir un lloc de feina.

ELS PROBLEMES DELS JOVES

- 1 Atur / Precarietat laboral
- 2 Futur incert / Manca d'expectatives
- 3 Dificultat d'accés a l'habitatge
- 4 Fracàs i abandonament escolars
- 5 Polítiques de joventut ineficaces

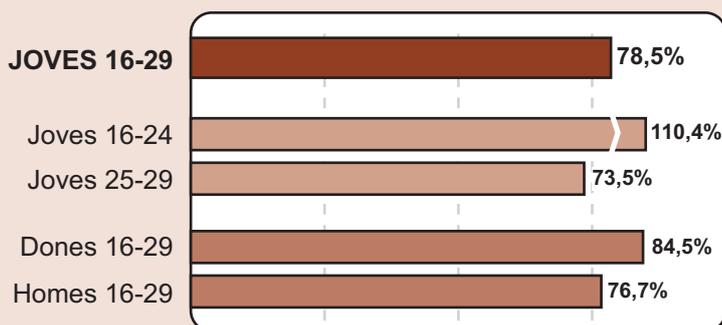
TAULA 4

Font: Baròmetres Gadeso Març 2016

EL COST DE TENIR CASA PRÒPIA

TAULA 5

% del sou que han de dedicar el joves a pagar un habitatge

Font: Observatori Emancipació

Com la resta de la població arreu de Balears i d'Espanya, els joves illencs també col·loquen com la seva màxima preocupació la **manca de feina i la precarietat laboral** (recordem que el treball és un dels pilars fonamentals de l'emancipació). Molt lligat amb això, els joves també destaquen la seva **manca d'expectatives** i observen el futur amb incertesa, especialment aquells que estan ben formats però als que el mercat laboral no els dóna les oportunitats que esperaven i han d'acceptar feines per sota de les seves capacitats (la tristament famosa sobrequalificació).

Després destaquen la dificultat per accedir a un **habitatge** i, cada cop més conscients que sense formació no hi ha treball de qualitat, les preocupants xifres de **fracàs i abandonament escolars** que es donen a les illes. Finalment, tampoc els gestors públics en surten ben parats: els joves creuen que no existeixen **polítiques públiques** adreçades al jovent que puguin solucionar de manera eficaç els seus problemes.

Relacionat amb això, la taula 8 ens mostra que, de mitjana, els joves han de dedicar quasi el 80% del seu salari a l'adquisició d'un habitatge en propietat. Aquest percentatge és molt superior entre els menors de 25 anys (que tenen treballs pitjor remunerats i que, de mitjana, haurien de dedicar més del que cobren per poder pagar una casa on viure) i més alt entre les dones que entre els homes, símptoma de la bretxa salarial encara existent a causa del gènere.

Un altre dels temes que hem volgut tractar fa referència a la predisposició dels menors de 30 anys per **traslladar-se fora del seu lloc de residència** per poder treballar. La taula inferior mostra com un 64% **es desplaçaria** a un altre indret per obtenir un lloc de feina (d'aquests, fins a un 73% acceptaria anar-se'n a un altre país si això li garantís poder treballar). Ben al contrari, un 31% assegura que **no es mouria** de les Illes Balears fonamentalment pels vincles familiars i socials que té al seu lloc de residència, però també per altres dificultats com ara l'idioma.

ESTARÍEU DISPOSATS A TRASLLADAR-VOS A ALTRES INDRETS PER PODER TREBALLAR?

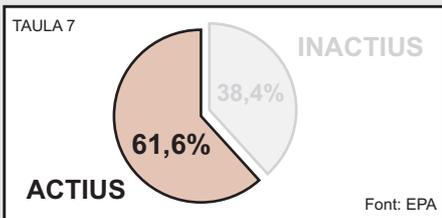
TAULA 6

Font: Baròmetres Gadeso Març 2016

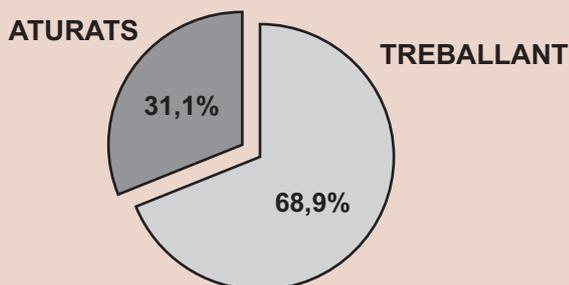
EL COMPLICAT ESCENARI LABORAL

TAULA 7

Com és ben sabut, les altes taxes d'activitat de Balears, sempre superiors a la mitjana espanyola, s'han basat en el treball d'una mà d'obra intensiva i de baixa qualificació. Però, més enllà d'aquesta xifra global d'activitat, el més interessant és aprofundir en l'anàlisi per tal d'esbrinar les taxes d'atur i temporalitat, els sectors on treballen els joves i quines són les ocupacions amb un major volum de contractació entre els treballadors menors de 30 anys.

JOVES ACTIUS (16-29 anys)

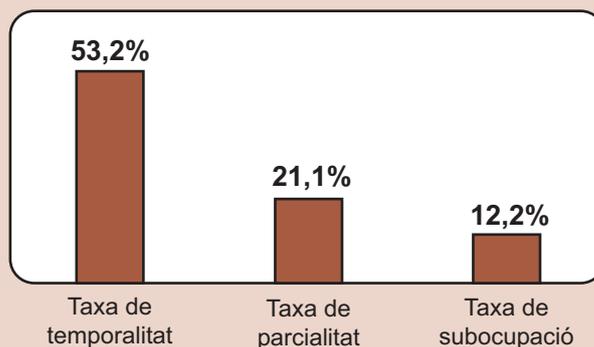

TAULA 8

L'atur juvenil ha assolit xifres impensables fa uns anys, superant la barrera del 30%. Com ja hem comentat, pareix haver-se acabat l'accés fàcil a la feina i, com hem vist a les pàgines anteriors, molt menys sense una formació adequada. Tenir a quasi un terç de la població activa menor de 30 anys en situació d'atur és un greu problema econòmic i social que requereix de mesures valentes i efectives per part de les administracions. No actuar davant aquesta situació només provocarà que es cronifiqui i que la immensa majoria dels joves no puguin perseguir el somni de l'emancipació.

En qualsevol cas, el 69% que està treballant no gaudeix d'una situació idíl·lica: la taxa de temporalitat supera el 50% dels treballadors joves de les illes, per damunt, una vegada més, de la mitjana espanyola. Aquesta situació és preocupant, doncs la contractació temporal (quan no precària) provoca inseguretats laborals, poca o nul·la

CONDICIONS LABORALS

satisfacció en el lloc de feina, menys productivitat i escasses perspectives de futur. També s'ha de destacar la taxa de **contractes parcials** que es registren entre aquest col·lectiu i la **subocupació**, que afecta a un 12% dels joves illencs que voldrien treballar més hores.

Els joves de Balears treballen fonamentalment al **sector serveis**, i les professions amb major volum de contractació entre la gent jove casen perfectament amb el nostre model productiu: el primer lloc l'ocupen els **cambrers, bàrmans i similars**, cosa lògica en una economia orientada als serveis i més concretament al turisme. Al segon i al tercer lloc hi trobam els **dependents de botigues, magatzems i quioscs** i el **personal de neteja d'oficines, negocis i hotels** (cambrers de pisos). A més distància, però també relacionats amb el turisme, apareixen els **cuiners i ajudants de cuina** i els **monitors d'activitats recreatives (animadors comunitaris)**.